

Etl Alex

Mozgalmas idők

Az újév első hónapjai alapján 2020 mozgalmas évnél ígérkezik a Közel-Keleten. Január óta ugyanis több, önmagában is rendkívülinek tekinthető esemény történt a térségben, amelyek együttesen a régiót meghatározó folyamatok átalakuló dinamikájára mutatnak rá.

Csaknem 19 évvel az afganisztáni műveletek megkezdését követően megállapodás született az Amerikai Egyesült Államok és a Talibán között. Az egyezmény értelmében Washington beleegyezett, hogy a koalíciós erők 14 hónapon belül elhagyják Afganisztánt, míg a tálibok ígéretet tettek arra, hogy megakadályozzák az al-Káida terrorszervezet tevékenységét az általuk ellenőrzött területeken, valamint tárgyalásokat kezdenek az afgán kormánnyal is. Azt, hogy mindez valós eredményeket hoz-e vagy mindössze az évek óta fennálló patthelyzet elnyújtását eredményezi az országban, csak néhány hónap múlva láthatjuk majd.

A Közel-Kelet más térségeiben lejátszódó események ugyanakkor korántsem a stabilitás irányába mutatnak. Még az év elején az Amerikai Egyesült Államok célzott légitámadásban likvidálta Kászem Szolejmáni tábornokot, az iráni Forradalmi Gárda al-Qudsz-erőinek parancsnokát. Válaszul Teherán bejelentette, hogy nem tartja magát a 2015-ös nukleáris megállapodás rendelkezéseihez, és rakétatámadást indított a nemzetközi koalíció egy iraki katonai bázisa ellen. Bár a kezdetben nyilvánosságra hozott hírek szerint az iráni válaszcsoport célját tévesztett, később kiderült, hogy a rakétacsapásnak számos amerikai sérültje volt. Ráadásul, az iráni légvédelem – feltehetőleg emberi mulasztás következtében – véletlenül lelőtte a Ukraine International Airlines 752-es járatát és a szerencsétlenségben 176-an vesztették életüket. A teheráni vezetés helyzetét ráadásul tovább rontja, hogy a rezsim elhibázott döntései következtében az ország vált a koronavírus-járvány egyik legnagyobb gócpontjává, és a fertőzés következtében már számos iráni kormánytag is életét veszítette.

Mídeközben a közel-keleti dinamikák egy újabb fordulópontját jelentette, amikor Recep Tayyip Erdoğan elnök bejelentette, hogy Törökország megnyitja kapuit az Európai Unió irányába tartó menekültek előtt. Bár a bejelentést követően tömegek indultak meg Görögország és Bulgária határai felé, úgy tűnik, hogy a török elnök döntése ezúttal egy ségbe kovácsolta az Európai Uniót: míg Athén és Szófia – a Frontex segítségével – megerősítette saját határainak védelmét, addig több tagállami és uniós vezető is élesen kritizálta Ankarát.

Ezzel együtt 2020 márciusában kilencedik évébe lépett a szíriai polgárháború, amelyet február óta az Észak-Szíriában zajló eszkaláció tesz még kiélezettebbé. Ennek keretében Törökország újabb hadműveletet indított Idlib tartományban, amelynek során a török haderő több települést is elfoglalt, ugyanakkor jelentős veszteségeket is elszenvedett. Így például a szíriai, illetve velük szövetséges orosz erők február 27-én légitámadást intéztek egy török konvoj ellen, amelyben összesen 33 török katona vesztette életét.

Az e lapszámunkban közölt munkák is elsősorban a szíriai polgárháború azon aspektusaira fókuszálnak, amelyek meghatározóak lehetnek a Közel-Kelet jövője szempontjából. Így például szerzőink bemutatják a nem állami szereplők jelentőségét a térségben az észak-

szíriai kurd autonómia példáján keresztül; áttekintik Irán, Törökország és az Amerikai Egyesült Államok szerepét a polgárháborúban; megvizsgálják a szíriai menekültválság Libanonra gyakorolt hatásait, és elemzik az „Iszlám Állam” felemelkedésének és bukásának körülményeit is.